

ВІДГУК

офіційного опонента

Михалюк Алли Михайлівни,

кандидата педагогічних наук, доцента кафедри освітології

та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти

Київського університету імені Бориса Грінченка

про дисертацію Хе Їн «Формування методичної компетентності майбутніх

викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування»,

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю

014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

Актуальність теми дисертаційної роботи

Докорінні зміни в соціокультурному просторі, сучасна освітня парадигма зумовлюють модернізацію вимог до підготовки конкурентоздатних фахівців у сфері вищої мистецької освіти. Пріоритетними напрямками професійної підготовки сучасного фахівця музично-педагогічної галузі в загальноєвропейському контексті є методична компетентність, яка проявляється у здійсненні професійної діяльності на високому методичному рівні. Варто зазначити, що компетентнісна парадигма в мистецькій освіті має кардинально інноваційний характер. Адже особливістю такого підходу є не тільки набуття і засвоєння знань, методичних умінь, розвиток творчих якостей студентів у галузі мистецтва, а й вироблення вже за час навчання здатності до їх критичного і самокритичного переосмислення, оцінювання, творчого застосування у практичній діяльності. Не абстрагована мистецька обізнаність, а практичне використання власних мистецьких досягнень, формування загальної і фахової культури мають становити мету зусиль майбутніх викладачів фортепіано. Актуальним у цьому процесі є здійснення цілеспрямованої роботи щодо поліпшення якості підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю, зокрема в аспекті ансамблевого виконання.

У світлі вищезазначеного представлена дисертаційна робота знаходиться у руслі актуальних питань сучасної мистецько-педагогічної освіти, а саме – проблеми формування методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування. Адже актуальність дослідження зумовлена потребою українського суспільства у фахівцях, здатних ефективно реалізовувати ансамблеве, зокрема й фортепіанне музикування серед юних виконавців і здобувачів різних рівнів вищої освіти та недостатньою обґрунтованістю питання методичної підготовки майбутніх викладачів фортепіано до викладання ансамблевого музикування.

У контексті наведених вище міркувань, на підставі ґрунтовного аналізу дисертаційної роботи Хе Їн «Формування методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування», ознайомлення з її теоретичними і фактичними результатами, науковими публікаціями, можемо зазначити, що тема дослідження є надто актуальною, самостійною, завершеною та доцільною до наукового пошуку.

Варто зазначити, що дисертаційна робота входить до тематичного плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» та становить частину наукової теми «Теорія і методика підготовки майбутніх фахівців мистецького та мистецько-педагогічного профілю в контексті соціокультурної парадигми» (реєстраційний номер 0120U002017).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність та наукова новизна підтверджується результатами кваліфіковано здійсненого дослідження і не викликають сумніву. Презентовані в дисертаційній роботі наукові положення, теоретичні висновки та практичні рекомендації є обґрунтованими, що підтверджено всебічним аналізом наукових праць з обраної проблеми, з'ясуванням рівня розробленості її у вітчизняному та зарубіжному науковому дискурсі, а також стратегією експериментальної роботи з діагностики рівня сформованості методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано та логікою формування цього конструкту у процесі ансамблевого музикування.

Авторка віднайшла надійні теоретико-методологічні орієнтири дослідження співзвучних понять «методична підготовка», «методична діяльність», «методична культура», «методична грамотність». На позитивну оцінку заслуговує те, що дисертантка у своїх теоретичних розвідках спирається на великий масив літературних джерел, зокрема іноземної, широко використовує наукові матеріали з дидактики, психології, естетики, соціології, мистецтвознавства.

Обраний дисертанткою системний підхід до аналізу проблеми, ретельне вивчення сутності та взаємополучення основних дефініцій дозволили побудувати логічну структуру розгортання предмету, що аналізується, від категоріального значення до з'ясування специфіки методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування.

Цікавою та конструктивною виявилась екстраполяція компонентної будови методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано у процес ансамблевого музикування. Це дало змогу виявити домінантні

компоненти методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано у процесі ансамблевого музикування – методична спрямованість ансамблевого навчання, орієнтація в репертуарі для ансамблевого музикування, ансамблева взаємодія та комунікативні диспозиції, співтворчість в художньо-образній виконавській інтерпретації та її методична рефлексія, що ґрунтувались на мотиваційно-акмеологічному; системно-когнітивному; художньо-комунікативному; герменевтично-синергійному наукових підходах та базувались на педагогічних принципах – стимулювання інтересу до ансамблевого музикування; активізації уваги на методичний супровід уроків з ансамблевого музикування; розширення сфери знань щодо ансамблевої музичної культури як системного явища; осмисленого ставлення до творів для ансамблю в різних жанрах та стилях у віковій проєкції навчання ансамблевого музикування; активізації педагогічної уваги на формуванні культури міжособистісної взаємодії; концентрації уваги виконавців на художньо-комунікативній взаємодії на основі засобів виразності ансамблевого тексту та його виконання; організації пошуку художньо-сміслової домінанти у виконавському діалозі/полілозі; самостійності в методичному забезпеченні інтерпретаційних завдань під час роботи над твором для ансамблю.

Найбільш суттєвими результатами, що характеризують наукову новизну поданої дисертаційної роботи, є такі що *вперше*: визначено сутність та компонентну структуру методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування як конгломерат набутих знань, умінь, здатності і досвіду їх застосування під час виконання і викладання ансамблевого музикування, що вони опанували в процесі роботи над творами для ансамблів та реалізували у виконавській, репетиційній, інтерпретаційній та художньо-комунікативній та методичній діяльності; структура методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування складається з наступних складно-структурованих компонентів – «Методична спрямованість ансамблевого навчання», «Орієнтація в репертуарі для ансамблевого музикування», «Ансамблева взаємодія та комунікативні диспозиції», «Співтворчість в художньо-образній виконавській інтерпретації та її методична рефлексія»; визначено функціональний комплекс зазначеного цілісного феномену, що охоплює проєктувально-організаційну, гностично-дослідницьку, комунікативно-рефлексійну та інтегративно-творчу функції, на основі яких конкретизовано чинники впливу на методичну компетентність майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування та визначено актуальні наукові підходи формування досліджуваного феномену

(мотиваційно-акмеологічний; системно-когнітивний; художньо-комунікативний; герменевтично-синергійний) та педагогічні принципи (стимулювання інтересу до ансамблевого музикування; активізації уваги на методичний супровід уроків з ансамблевого музикування; розширення сфери знань щодо ансамблевої музичної культури як системного явища; осмисленого ставлення до творів для ансамблю в різних жанрах та стилях у віковій проєкції навчання ансамблевого музикування; активізації педагогічної уваги на формуванні культури міжособистісної взаємодії; концентрація уваги виконавців на художньо-комунікативній взаємодії на основі засобів виразності ансамблевого тексту та його виконання; організації пошуку художньо-сислової домінанти у виконавському діалозі/полілозі; самостійності в методичному забезпеченні інтерпретаційних завдань під час роботи над твором для ансамблю); розроблено поетапну методіку формування досліджуваної якості, що складається з установчо-мотиваційного (педагогічна умова – установка на освоєння методичної компетентності щодо ансамблевого музикування); художньо-досвідного (цілеспрямоване розширення знань щодо особливостей музично-ансамблевого репертуару); виконавсько-комунікативного (збагачення досвіду ансамблево-рольових диспозицій) та методико-винахідливого (спонукання до самостійного пошуку методичного супроводу ансамблевого музикування на основі попереднього ансамблево-виконавського досвіду) етапів; *уточнено*: сутність споріднених понять (методи, методична діяльність, методична підготовка, методична самопідготовка); полівекторність фортепіанної підготовки майбутніх викладачів та майбутніх вчителів музичного мистецтва; специфіка ансамблевого музикування у проєкції на педагогічну діяльність; сутність поняття «колективне інтерпретування»; *подальшого* розвитку набули: компетентісна парадигма як основа професійної підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва; аспекти актуальні аспекти фортепіанної підготовки майбутніх викладачів музичних дисциплін та майбутніх учителів музичного мистецтва; інновації музичного навчання, виконавсько-творчої взаємодії; музично-виконавської підготовки.

Значущість результатів дослідження для науки і практики

Отримані результати безумовно мають теоретичну та практичну значущість. Теоретичне значення дисертації полягає в обґрунтуванні наукових підходів та принципів формування методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування, що складають її методологічні засади. Водночас вагомим теоретичним внеском дисертантки видаються розроблені та обґрунтовані педагогічні умови, що

сприяють ефективності формування методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування. Тут авторка демонструє важливе вміння гнучкого переводу предмету дослідження з філософсько-методологічної в суто педагогічну сферу. Варто уваги те, що Хе Їн, розкриваючи ці умови в контексті загальнотеоретичних положень дидактики, поєднує вже відомі умови забезпечення ефективності освітнього процесу, що стали традиційними для музично-педагогічної практики, з оригінальними та нетривіальними педагогічними знахідками. Такими можна вважати установку на освоєння методичної компетентності щодо ансамблевого музикування; цілеспрямоване розширення знань щодо особливостей музично-ансамблевого репертуару; збагачення досвіду ансамблево-рольових диспозицій; спонукання до самостійного пошуку методичного супроводу ансамблевого музикування на основі попереднього ансамблево-виконавського досвіду.

Практичне значення результатів дослідження зумовлене достатньою готовністю до впровадження в практику викладання різних видів ансамблю для майбутніх фахівців спеціальності 025 Музичне мистецтво та 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). Окремі теми можуть застосовуватися в курсах викладання методики гри на музичному інструменті (за видами). Пропоновані принципи, методи роботи можуть також використовуватися в практиці викладання ансамблевого музикування учнів.

Переконливим практичним підтвердженням обґрунтованих автором теоретичних положень постає проведена дослідно-експериментальна робота. Вірогідність її результатів аргументується чіткою визначеністю критеріїв, показників та рівнів сформованості методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування, адекватністю діагностичного інструментарію дослідження, детальною розробленістю формувальних методик та ретельно виваженою логічною послідовністю їх застосування, а також об'єктивністю статистичної перевірки достовірності експериментальних даних. Доцільним є застосування пропонованого репертуару для фортепіанних ансамблів, на основу якого здійснювалася дослідно-експериментальна робота.

Ефективність запропонованої авторської методики формування методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування забезпечувалась поетапним дотриманням виявлених педагогічних умов, розроблених методів, принципів та організаційних форм навчання. Формувальний експеримент, методика якого відрізняється гнучкістю, технологічністю та науковою коректністю, складався з чотирьох етапів. На кожному етапі впровадження авторської

методики відбувалося вдосконалення конкретного компоненту відповідної структури, з кожним етапом ускладнювались завдання та додавалися завдання на вдосконалення попереднього компоненту. Серед найбільш цікавих методичних знахідок дослідниці відмітимо методи – «комбінаторно-рольової взаємодії учасників ансамблю», «створення методичного супроводу», «діалог з визначенням ціннісного ставлення», «проектування методичного супроводу», круглий стіл: «Творча свобода кожного та разом: методичні підказки». Результати формувальної дослідно-експериментальної роботи переконливо доводять перевагу розробленої Хе Їн методики формування методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування.

Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність встановленим вимогам щодо оформлення

Структура дисертаційної роботи є обґрунтованою, логічно побудованою і складається з анотації (українською й англійською мовами), вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків списку використаних джерел (222 найменування, з них 45 іноземними мовами), додатків. Зміст віддзеркалює тему дослідження, сформульовані загальні висновки відповідають поставленим дисертанткою завданням.

В анотації до дисертації відображено основні результати дослідження; наукову новизну отриманих результатів та їх практичне значення; відомості про апробацію результатів дослідження; ключові слова. У вступі кваліфіковано обґрунтовано актуальність теми наукового дослідження, презентовано науковий апарат дисертації, подано для розв'язання п'ять завдань: уточнити феноменологію методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в контексті компетентнісної парадигми мистецької освіти; визначити сутність та структуру методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування; обґрунтувати наукові підходи та педагогічні принципи формування методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано; розробити критерії оцінювання та рівні сформованості методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування; експериментально перевірити ефективність методики методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування. Загальні висновки логічно поєднанні зі змістом дисертації і відображають основні результати дослідження відповідно до його завдань. Результати дослідження Хе Їн супроводжуються матеріалом у графічному відображенні, у вигляді 5 таблиць, 11 рисунків, які суттєво розширюють і

поглиблюють змістове поле дисертаційної роботи. У додатках до дисертації представлено анкети і тести для проведення діагностики сформованості означеної якості у здобувачів вищої освіти, приклади нотних матеріалів, дипломи Хе Їн про участь у конкурсах, а також довідки про впровадження результатів дослідження у закладах вищої освіти, що конкретизує й унаочнює практичне значення дослідження здобувачки.

Дисертація Хе Їн «Формування методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування» є повністю самостійним науковим дослідженням, яке відображає наукові результати та положення, має внутрішню єдність і свідчить про особистий внесок автора у мистецько-педагогічну науку. Оформлення дисертації відповідає Вимогам до оформлення дисертації, які затверджено Наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40.

Представлені в дисертації положення та ідеї є виваженими, оригінальними й обміркованими автором дисертації. Цілісний аналіз тексту дисертації Хе Їн дає підстави стверджувати, що авторка у повному обсязі дотримувалася вимог академічної доброчесності.

Повнота викладу результатів дисертаційної роботи в опублікованих працях

Результати дослідження відображено в 8 публікаціях автора, з яких 2 – у співавторстві. Із них: 3 – у фахових виданнях України, 5 – апробаційного характеру (1 – зарубіжна). Статті написані українською, англійською та китайською мовами. Особистий внесок здобувачки визначається в обґрунтуванні сутності та розробці компонентної структури методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в контексті їхньої підготовки викладати ансамблеве музикування учням (2022); в уточненні ролі фортепіанної партії в ансамблях мішаного типу, в яких задіяне фортепіано (2021).

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

В цілому, безперечно, позитивно оцінюючи дисертацію Хе Їн, висловимо деякі зауваження та побажання дискусійного характеру:

1. У дисертації Хе Їн ґрунтовно представлена теоретично-наочна модель методологічних засад формування методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування, що об'єднує компоненти, критерії, наукові підходи, педагогічні принципи, етапи, педагогічні умови, методи і рівні сформованості означеної якості у майбутніх фахівців. На нашу думку, було б доцільно подати у зазначеній моделі також і

форми роботи, які використовувались на тому чи іншому етапі дослідно-експериментальної роботи, адже в тексті дослідження вказується на застосування доволі цікавих форм роботи, таких як колоквиум, семінар-практикум, індивідуальні бесіди, індивідуальні заняття, лекції-концерти, круглий стіл, самостійна робота та інших, а в теоретично-наочній моделі вони не представлені.

2. Одним із найцінніших, з боку виконавсько-педагогічної практики, висновків автора є той, що в процесі ансамблевого музикування у майбутніх викладачів фортепіано розширюється художній світогляд завдяки опрацюванню різноманітного репертуару для ансамблевого музикування. На нашу думку, дисертаційна робота набула би більшої досконалості, якби дисертантка ґрунтовніше представила перспективи опрацювання ансамблів для фортепіано українських композиторів, які будуть вельми цінними у контексті формування методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано.

3. Попри високий науково-методичний рівень проведеного дослідження Хе Їн, вважаємо за необхідне зауважити, що діагностування сформованості методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування не за трьома, а за чотирма рівнями надало б можливість більш чіткого та виразного розмежування якостей майбутніх викладачів фортепіано.

4. На нашу думку, у подальших наукових розвідках автору варто зосередитися на розробці й впровадженні в освітній процес здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спецкурсу щодо особливостей ансамблевого виконавства, який слугуватиме підставою для оновлення змісту методичної підготовки майбутніх викладачів фортепіано у закладах вищої освіти.

Висловлені дискусійні положення та зауваження не впливають на загальну високу оцінку дисертації, що являє собою завершене самостійне дослідження, в якому зроблено ще один крок на шляху до розробки складної проблеми вдосконалення методичної підготовки майбутніх викладачів фортепіано.

Загальні висновки

Вважаємо, що дисертація Хе Їн «Формування методичної компетентності майбутніх викладачів фортепіано в процесі ансамблевого музикування» є завершеною, самостійною роботою, що містить науково обґрунтовані результати, актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення і відповідає чинним вимогам п.п. 6, 7, 8, 11 «Порядку

присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 № 44, а її автор Хе Їн, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри освітології
та психолого-педагогічних наук
Факультету педагогічної освіти
Київського університету
імені Бориса Грінченка

Алла Михалюк

Алла МИХАЛЮК

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ КОД 02136554
КАДІДЕНТИФІКАЦІЙНИЙ КОД 02136554
УКРАЇНА

НОРУЧНИЙ ПІДПИС
Алла Михалюк
(ПІБ)
кар. *Вн*
А. Михалюк